

NOTAT

Dato: 7. september 2022

Sagsbeh.: Klaus Rugaard

Dok.nr.: 21/01264

Domstolsstyrelsens bemærkninger til Rigsrevisionens beretning om byretternes sagsbehandlingstider for straffesager

Ved e-mail af 5. september 2022 har Justitsministeriet anmodet Domstolsstyrelsen om en udtalelse vedrørende Rigsrevisionens beretning fra maj 2022 om byretternes sagsbehandlingstider for straffesager samt Statsrevisorernes bemærkning hertil.

Domstolsstyrelsens bemærkninger fremgår nedenfor. Det bemærkes, at det som følge af en meget kort frist til at komme med bemærkningerne ikke har været muligt at involvere retterne i processen.

Domstolsstyrelsen er tidligere kommet med en række bemærkninger af navnlig metodisk karakter, herunder til det endelige beretningsudkast fra Rigsrevisionen. Som led i Statsrevisorernes behandling af sagen har de med de fremsatte bemærkninger draget en konklusion vedrørende Rigsrevisionens beretning, og styrelsen forholder sig derfor i bemærkningerne nedenfor til denne konklusion, og hvad der kan gøres fremadrettet for at ændre situationen med navnlig de utilfredsstillende sagsbehandlingstider og således ikke til de tidligere metodemæssige spørgsmål.

1. Generelt

Domstolsstyrelsen og retterne er – ligesom Statsrevisorerne – af den opfattelse, at de gennemsnitlige sagsbehandlingstider på straffesagsområdet aktuelt er utilfredsstillende, ligesom de forskelle der – navnlig under COVID-19 – er opstået mellem de enkelte byretters gennemsnitlige sagsbehandlingstider i straffesager er blevet for markante. Det er Domstolsstyrelsens vurdering, at stigningen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i høj grad kan henføres til en kombination af manglende ressourcer grundet bevillingsreduktioner over en længere årrække, en markant stigning i antallet af modtagne straffesager, herunder særligt ressourcekrævende domsmandssager og nævningsager, samt øget sagskompleksitet.

I perioden fra 2018 til 2021 blev der således modtaget i alt ca. 870.000 straffesager mod 750.000 straffesager i perioden 2014-2017 svarende til en stigning på ca. 120.000 sager i antallet af modtagne sager eller gennemsnitligt ca. 30.000 ekstra straffesager pr. år. Dette har været med til at sætte domstolssystemet og de enkelte retter under pres. Hertil kommer, at der i perioden fra 2012 til 2021 har været en stigning på henholdsvis 25 pct. og 60 pct. i den tid, der afsættes til hovedforhandling i domsmandssager og nævningsager. Denne udvikling har stor betydning for såvel ressourceanvendelsen, men også for mulighederne for løbende at finde ledige huller i kalenderen til såvel straffesager som civile sager. Dette særligt i en periode, hvor en byret modtager et

uforholdsmæssigt stort antal nævningsager sammenlignet med rettens størrelse (målt som antallet af udnævnte dommere).

Der er naturligvis et stort ønske ved Danmarks Domstole om at gøre noget ved situationen og få nedbragt den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i straffesager til et mere tilfredsstillende niveau. Det er derfor positivt, at et bredt udsnit af Folketingets partier synes at være af den opfattelse, at der er behov for et betydeligt ressourcemæssigt løft af domstolsområdet, således at domstolene bedre kan matche de øvrige aktører i straffesagskæden ressourcemæssigt.

Den nuværende aftale om domstolenes økonomi udløber med udgangen af 2022, og det har tidligere været planen, at der i 2022 skulle indgås en ny flerårsaftale for 2023-2026. Regeringen har dog som led i finanslovsforslaget for 2023 besluttet at lave en ét-årig forlængelse af domstolenes nuværende flerårsaftale i 2023. Dette for at få tid til et grundigt forberedelsesarbejde til den næste flerårsaftale, der både indebærer en politisk proces og yderligere analyser. Der skal bl.a. gennemføres et udvalgsarbejde, der skal identificere mulige tiltag, som har fokus på, hvordan udfordringerne i domstolene kan håndteres i en ny flerårsaftale for 2024 og følgende år, herunder bl.a. ved optimerings-, forenklings- og forbedringstiltag inden for fx straffesagsprocessen, civilsagsprocessen og domstolenes øvrige forhold. Derudover kan udvalget bearbejde og kvalificere konkrete politiske ønsker og idéer til tiltag og indhold i en ny flerårsaftale.

Det er positivt, at der er fokus på domstolenes ressourcemæssige situation og tiltag, der kan bidrage til at løse udfordringerne. Udskydelsen af flerårsaftalen indebærer dog efter Domstolsstyrelsens vurdering, at det bliver vanskeligere at nedbringe sagsbehandlingstiderne på kort sigt, idet der er brug for en mere langsigtet indsats fra det tidspunkt, hvor domstolenes ressourcer forøges.

Samlet set tages de af Statsrevisorernes fremsatte kritikpunkter til efterretning, og der vil blive iværksat indsatser, der i kombination med tilførslen af de nødvendige ressourcer, kan sikre en ændring af situationen.

2. Mere specifikke bemærkninger

Med henblik på at imødegå kritikken af forskellene mellem den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ved de enkelte byretter har Domstolsstyrelsen indledt drøftelser med byretspræsidenterne herom på et møde i juni 2022. Disse drøftelser vil blive fulgt op i Økonomistyringsarbejdsgruppen, der består af repræsentanter for Domstolsstyrelsen samt otte byretspræsidenter og en landsretspræsident. Samtidig vil vi sammen med retspræsidenterne følge sagsbehandlingstiderne tæt i de kommende år med henblik på at sikre en større ensartethed ved byretterne. Et led heri vil være at gennemgå ressourcefordelingsmodellerne med henblik på at vurdere behovet for justering af disse.

Det er aftalt med Økonomistyringsgruppen, at der som det første fokuseres på den fordeling af dommerstillinger, herunder de 25 puljedommerstillinger, som dommernormeringsmodellen bevirker. I den forbindelse er det dog vigtigt at være opmærksom på, at der – bl.a. som følge af juristernes ansættelsesværn – kan være vanskeligt at foretage større tilpasninger i antallet af dommere ved de enkelte retter med kort varsel.

Domstolene havde i 2009-2011 havde succes med en bunkebekæmpelsesmodel, hvor ressourcerne som udgangspunkt blev fordelt efter den forventede tyngde af de modtagne sager, mens en betydelig del af en ekstrabevilling på 110 mio. kr. blev udmøntet efter de enkeltes retter andel af den samlede overbeholdning af sager. Denne model kan – eventuelt med relevante justeringer – sikre, at de enkelte retter har tilstrækkelige ressourcer til ”den løbende drift”, mens der også udmøntes ekstra ressourcer til bunkebekæmpelse og nedbringelse af sagsbehandlingstiden alt efter, i hvor høj grad de enkelte retter er udfordret. En sådan model anvendes også i forhold til de ekstrabevillinger, som retterne har i 2022 og 2023 til målrettet bunkebekæmpelse på straffesagsområdet.

Domstolsstyrelsen vil samtidig bruge Økonomistyringsarbejdsgruppen til at drøfte de opfølgende tiltag og justeringer, som Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkning giver anledning til. Som led i udviklingen af et nyt straffe- og skiftesystem, som Finansudvalget tiltrådte i oktober 2021, vil der også kunne implementeres relevante tiltag, der sikrer digital opsamling af styringsrelevante data, herunder fx registrering af tiltaltes udeblivelse mv.